

Szerkesztősegi iroda:
Nagybecskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám.
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.
Kiadóhivatal:
Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.
Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:
Égész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy hóra ———— 2 „
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések
a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodákban.

Megjelenik
vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órakor.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 216. szám.

Péntek, szeptember 22.

A nagybecskereki állami iskolák kifejlesztése.

Nagybecskerek, szeptember 22.

Az államok és az azokat alkotó szű-
kebb körök jóléte leginkább attól függ:
miként sikerül a nép millióit a kultura
vivmányaival megismertetni és annak ál-
dásaiban részessé tenni.

„A legfőbb töke maga az ember“!
Ezen akzioma alapját az ember művel-
hetősége és az ezáltal eredményezett
munkaképesség képezi. E munkaképes-
ség, vagyis az ember fizikai, értelmi és
erkölcsi erejének összhangzatos fejlettsége
feltétele ugy az egyén, mint az egész nem-
zet életében az általános jólétnek; ezen
erők fogyatékossága vagy hiánya még a
meglevő anyagi jólétet is tönkreteszi. Kell
azonban, hogy az említett egyéni erők
ne csak egyes osztályokban, hanem a nép
minden rétegében kifejlesztessenek, mert
csakis a nemzet összességében elterjedt, — az
idealizmusig vitt nemzeti érzellemmel páro-
sult, — általános népműveltség szolgál biztos
bázisul az egységes, erős nemzeti állam
kiépítésének és megerősödésének.

A magyar nemzeti érzéssel párosult
általános népműveltségnek legtermékenyebb
melengető ágyai az iskolák, különösen pedig
a népiskolák. Legszentebb érdeke ellen vét
azért ama hatóság, állam vagy község, mely
imperatívum meg nem követeli minden fiától,
hogy a népiskolák által nyújtott, lépten-
nyomon szükséges elemi ismereteket el-
sajátítsa, vagy ha ehhez saját hatáskörében
tőle telhetőleg módot nem nyújt.

Nagybecskerek városának mindenkor
kiváló gondozása tárgyát képezték nép-
iskolái; erről tanuságot tesz ezen iskolák
évek során történt rohamos fejlődése. De
éppen ezen fejlődéssel nem tartott lépést
a város anyagi viszonyainak gyarapodása.
Rendes közigazgatási, közgazdasági és egyéb
kiadásai évről-évre nagyobb összegeket

igényeltek, azért a város, hogy ne legyen
kénytelen dédelgetett iskoláitól a legszük-
ségesebbeket is megvonni, hogy adózó
polgárain a jövőre nézve könnyítsen, más-
részt pedig nemzetpolitikai szempotok által
is vezéreltetve, az állam gondjaira bizta
népiskoláit. Beállt három év előtt a nagy
szervezeti változás, az iskolák államosítása.
Hogy azonban a város közönségének ér-
deklődése az iskola iránt továbbra is biz-
tosítottassék, szerződésileg kikötetett, hogy
az iskolai helyiségekről és ezek felszere-
léséről ezentul is a város tartozik gondos-
kodni.

Állam és város közös érdekek elő-
mozdítására tehát közös feladatot, közös
kötelezettséget vállaltak, együttesen gon-
dozzák és fejlesztik ezentul a nagybecske-
reki állami iskolákat. Az állam mindjárt
az államosítás első évében híven meg is
felelt kötelezettségének, amennyiben a kir.
tanfelügyelőség előterjesztése folytán két
új osztályt létesített.

Most előállt az az eset, hogy a város-
nak is teljesítenie kell elvállalt kötele-
zettségét; beállt az állami iskolák sürgős
kifejlesztésének szükségessége, még pedig
kényszerítő okok folytán. Az összeirt tan-
kötelesek és a tényleg iskolába járó gyer-
mekek számának egybehasonlításánál ki-
tűnik ugyanis, hogy Nagybecskerek város
területén közel 400 gyermek nem jár
iskolába, négyszáz gyermek nem részesül
abban a legszükségesebb nevelő-oktatás-
ban, mely szunyadó tehetségeiket fejlesztve
munkaképes emberekké és hasznos pol-
gáiraivá tenné őket a városnak és hazának
egyaránt. Ezen közel 400 gyermek nagyobb-
részt leány és így több új leányosztály fel-
állítására mutatkozik szükségesnek.

De hadd álljanak itt az összegyűjtött
számadatok, melyek minden szónál világ-
gosabban beszélnek:

Az 1905/6. tanévre szóló összeírás
adatai szerint a város területén van 6—11
éves tanköteles:

fiu	leány
1337.	1357.
Ezekből tényleg beiratkozott a mult tanév folyamán:	

	fiu	leány
A közp. áll. iskolába	564	308
Az Eötvös-utcai iskolába	271	44
A szerb hitf.	391	269
A zárdai elemi	—	406
A Messinger-féle el. isk.	—	69
Össz sen	1226	1096.

Ezen összegeket levonván az összeirt
tanulók számából, marad iskolába nem
járó 111 fiu és 261 leány.

E szám, habár tekintetbe vesszük
is azt, hogy a gyermekek egy csekély
töredéke a gimnáziumba és polgári isko-
lába van beírva, ezáltal mégse apad,
hanem inkább még növekszik, mert az
elemi iskolákba tényleg beirt tanulók között
sok olyan van, aki 12. életévét már be-
töltötte, a középiskolába járó 12 évnél
fiatalabb tanulók nagy kontingensét pedig
a vidék szolgáltatja. Hasonlóképen a zárdai
és a Messinger-féle magán elemi iskolák-
ban is sok a vidéki tanuló.

Ha tehát csupán csak a fenti szá-
mokat vesszük is hiteleseknek, kiviláglik
szüksége azon sürgős és elodázhatatlan
intézkedésnek, miszerint az iskolakerülő
tanulók mihamarább beiskoláztassanak és
számukra legalább 4—5 új tanterem nyit-
tassék. Ezen sürgős intézkedés megtétele
természetesen a városi hatóságnak ké-
pezné feladatát. A szükséges tanerők ki-
nevezéséről pedig az állam gondoskodniék.
Itt említjük meg, hogy Torontálvármegye
kir. tanfelügyelője, dr. P a c s é r i Károly,
áthátva az ügy kiválóan fontos és sürgős
voltától, már több ízben folytatott e tekin-
tetben tárgyalásokat a várossal, e tárgya-
lások azonban, sajnos, ezideig eredményre
nem vezettek.

Hogy az ujonnan nyitandó osztályok
hol volnának felállítandók, erre is, könnyű
megfelelni. Az iskolát kerülő gyermekek

A „TORONTÁL“ tárcája.

Az első ütközet.

Szeptember negyedikén este Sebastopol
alatt értem ezredemhez. Az ezredesi a táborban
találtam. Előinté ridegen fogadott, de elolvasva
B... tábornok ajánlólevelét, kissé felmelege-
dett. Bemutatott századosomnak, aki éppen
kémzsemletről tért vissza. Ezt a kapitányt köze-
lebbről még nem ismertem; nagy szál, barna
ember volt, durvák, kellemetlenek arcvonásai.
Közkatonaiból a harcmezőn lett tiszt és a be-
csületrend lovagja. Iromba természetével furcsa el-
lentében állt rekedtes, gyöngye hangja; azt mond-
ják, hogy golyó műve, amely a jénai ütközetben
keresztül járta mellét.

Mikor megtudta, hogy most hagytam oda
a fonterebleau-i tiszt iskolát, elfintorította arcát:
— A hadnagyom tegnap elesett — mondta —
és én megértettem, hogy azt akarta mondani:
és én nincs olyan legény a gáton.

Csipős szó toltat ajtamra, de hallgattam.
Táborunktól két ágyúövényire volt a
cheverinói vár. A hold széles, vörös tányérja
tűnt fel mögöttem és nekem úgy tetszett, hogy
csodálatosan nagy és vérvörös. Rávilágított a
várba, mely e percben olyan volt, mint a ki-
törésre készülő vulkántorok.

Mellettem egy vén katona szintén észre-
vette a hold szokatlan színét.

— Ugyancsak vörös ökelme — mondta —
nyilván nagy ára lesz a híres várnak.

Teljes életemben babonás voltam s ez a
jóslat elszomorított. Lefeküdtem, de nem tud-

tam aludni s újra járkálni keztem, nézve az
örtüzek végtelen vonalát, amely a cheverinói
magaslatoakat egészen elborította. Majd újra ledől-
tem a tűz mellé, de az álom egyre került és
gondolataim nagyon komorak voltak.

A körültem fekvő százezer ember között
nem volt egy barátom. Ha megsebesülök, be-
dobnak valami kórházba ujdonsült ápolók ava-
taltan kezei közé. Amit eddig a műtétekről
hallottam, az most mind eszembe jutott. A szí-
vem eszeveszetten dobogott s gépiesen igaz-
gattam szívem fölött tárcámat és zsebkezdő-
met, mintha mellvértet készítenék belőlük. A
fáradtság néha elaltatott, de egy perc multán
újra felriasztott valami sötét, kétségbeesett
gondolat.

Végre mégis elnyomott az álom és az
ébredésztő alva talált. Reggel gulába raktuk fey-
vereinket s minden jel arra mutatott, hogy a
nap békésen fog elmúlni. Három óratájt egy
hadsegéd valami parancsot hozott, mire vadá-
szaink rajvonásban előrenyomultak s mi lassan
követtük őket.

Néhány perc múlva láttuk, amint az orosz
előőröket összevonják a várba. Jóval előttünk
az ezred jobb és bal szárnyát egynéhány üt-
gágy foglalta el és heves tüzelést kezdett a várba,
ahol nem soká késett a válaszó és az erőd sűrű
füstfelhőbe burkolódzott.

A mi ezredünk a terep egy hajlásában
fedezéket talált és az orosz golyók, melyeknek
zöme az ütégekre volt szánva, elbuktak fejünk
fölött, legfőlebb egy kis földet, meg kavicsot
szórtak reánk.

Mikor az első előnyomulást megkezdtek,
kapitányom feltűnő figyelemmel kísért, én meg

a tőlem telhető leguagyobb nyugalommal simo-
gattam pelyhesző bajuszomat. Félni nem féltem
s minden aggodalmam az volt, csak senki se
higgye, hogy félek.

Az ártatlanul füttyülő golyók még jobban
fokozták hősi hidegvéremet. Hiúságom azt sugta,
hogy óriási veszélyben forgok — elvégre is
ágyutüzben voltam. Bátorságom elragadtatással
töltött el s arra gondoltam, micsoda hatással
fogom előadni Madame Saint Luxen Provence-
utcai ütközetben a cheverinói ütközetet.

Az ezredes éppen arra haladt és reám
kiáltott:

— Lesz ám látni való az első szerep-
lésen!

És nyugodt mosollyal ajkamon levertem
zubbonyomról a port, amit egy tőlem harminc
lépésre leütött golyó csapott oda. Ugy látszik,
az oroszok észrevették, hogy golyók vajmi kevés
kárt okoznak bennünk s kartácsolni kezdtek. Egy
forgács megölte szomszédomat s fejemről le-
ütötte a csákót.

— Üdvözlöm — kiáltotta kapitányom,
mialatt fölkaptam a csákót, — a mai napra meg-
menekült!

Ismertem a katonák babonáját, akik szentül
hiszik, hogy ilyenkor az napra már nincs baj.
Büszkém csaptam föl a csákót:

— Így kényserítik az embert akarata ellen
a köszönetre! — szóltam mosolyogva és rossz
tréfámat, tekintve a körülményeket, a hallgatós-
ság kitűnőnek találta.

— Üdvözlöm, hadnagy ur — folytatta a
százados — ma már nem lesz semmi baja és
estére századparancsnok lesz: érzen, hogy ma
nekem fütik a kemencét. Valahányszor meg-

nagy része a külteken, a rét felé és az oppovai negyed határában fekvő szőlőkben és tanyákon laknak. Az új tanosztályok tehát a városnak ezen területekhez legközelebb eső részeiben volnának elhelyezendőek, azaz kettő a német negyednek az Aradáci-ut felől eső részében, kettő pedig az oppovai negyedben. Még pedig tekintettel az intézkedések sürgősségére, egyelőre bérházakban.

Egyebekben a dolog mikéntjére vonatkozólag az illetékes faktorok a tárgyalások folyamán meg fogják találni a leginkább célra vezető utat és módot. A fődolog az, hogy a döntő lépések sürgősen megtéteszenek, mert ezen fontos és messze kiható ügy további elodázása merénylet volna a város legszentebb érdekei ellen.

Hisszük és reméljük, hogy Nagybecskerek város hatósága és közönsége, mely mindenkor oly nemes áldozatkészséget tanúsított iskolái iránt, ezen, a város értelmi színvonalának emelésére és közvetve az általános népműveltség előmozdítására nézve annyira fontos ügyet mihamarabb dűlőre fogja vinni. Ezzel tartozik a város polgárságának és ez kötelessége a közös anya, a magyar haza iránt.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 óráig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kád-fürdő egész nap nyitva marad.

Szeptember 25. A megyei áll. vál. ülése.
Október 9. Közig. biz. ülés.

„ 12. Torontálvármegye őszi közgyűlése.

— **Birói áthelyezés.** A király megengedte, hogy dr. Sternhardt János győri és Brückler István nagyikindai kir. törvényszéki bírók saját kérelmükre kölcsönösen áthelyeztessenek.

— **A szerbek kisasszony napja.** A gör. kel. szerbek, mint már említettük, tegnap ünnepelték kisasszony napját. Ebből az alkalomból, mint a nagybecskereki szerb jótékony nőegylet védőszenjének ünnepén, a nőegylet ovodájában vizszenelő ünnep volt. A szertartást Teofanovics Vazul csurogi gör. kel. plébános végezte három pap segítségével, míg a szerb egyházi delárda a megszokott precizitással szép énekeket adott elő. Az ünnepen számosan voltak jelen a vendégeket a nőegylet megvendégelte.

sebesültem, a mellém osztott tiszt mindig ilyen holt golyót kapott s a nevük mindig P. betűvel kezdődött.

Fél óra múlva az oroszok tüze alábbhangyott s mi előkerültünk a fedezékből, hogy támadjuk a várat. Néhány sortűz fogadott, a mely kevés kárt tett sorainkban, de az apró golyók sajátságos süvöltésére önkéntelenül kapkodtam a fejemet ide-oda, megnevetve az ilyen zenével már ismerősebb társaimat. — Elvégre is — gondoltam — egy ütközet nem valami rettenetes dolog.

Futva nyomultunk előre; egyszerre az oroszok három „hurra!” kiáltottak és beszüntették a tüzet.

— Nem szeretem ezt a csendet — mondja századosom — ez rossz jel.

En ugy találtam, hogy a mieink is zajogának s magamban összehasonlítottam a mi lármás zsvajunkat az ellenség imponáns csendjével.

Hamar elértük az erőd talpát: ágyugolyóink ledöntötték a sövényeket s a katonák futva másztak a romokra „Eljen a császár!” kiáltással. Fölvettem a szemeimet s az előttem elterülő látvány örökre feledhetetlen marad. Fejünk felett husz lányira kárpitépp ott lebegett a felszállt füstgomoly s a kékes ködön túl, lerontott mellvédjök mögött ott állt az orosz gránátosok sorfala emelt fegyverrel, modulatlanul, mint a kőfal.

Mintha még e percben is látnék külön minden egyes katonát, amint balszemét ránk függeszti, a jobbot meg eltakarja a célzó fegyver kakasa.

Megremegetem s azt hittem, utolsó óráim ütött. — Kezdődik a tánc — kiáltotta a kapitány. Jó éjszakát!

— **Ellenőrzési szemlehelyek változása Torontálban.** A magy. kir. honvédelmi miniszter Torontálvármegyére vonatkozólag a távolsági és közlekedési viszonyokra, valamint a szemlekötelesek számára, továbbá ezek, valamint a községek érdekeire való tekintettel, a hadseregbeli nem-tényleges állományu legénységre vonatkozólag a cs. és kir. 7-ik hadtestparancsnoksággal egyetértőleg, a honvéd nem-tényleges állományu legénységre vonatkozólag pedig a saját hatáskörében akként rendelkezett, hogy a nagyszentmiklósi sorozójárából a nagyikindai sorozójárába átesetett Nagyteremia községben eddigelő főnállott hadseregbeli és honvédségi kivétel nélküli ellenőrzési szemlehelyet, valamint az itt eddigelő szintén főnállott népfelkelő jelentkezési állomást megszünteti és Nagyteremia községet a nagyikindai, Nyerő és Kisteremia községeket pedig — amelyek továbbra is a nagyszentmiklósi járásban megmaradtak — nagyszentmiklósi rendes ellenőrzési szemlehelyhez, illetőleg népfelkelő jelentkezési állomáshoz rendeli csatolni; végül Kiszombor hadseregbeli és honvédségi kivétel nélküli ellenőrzési szemlehelyet, illetőleg népfelkelő jelentkezési állomást az eddigi beosztással továbbra is főnállott rendeli. Nagyteremia község hadseregbeli és honvédségi nem-tényleges állományu legénysége, illetőleg a népfelkelési jelentkezésre kötelezett egyénei tehát a jövő 1906. évtől kezdve Nagyikindán, Nyerő és Kisteremia községek hadseregbeli és honvédségi nem-tényleges állományu legénysége, valamint népfelkelési jelentkezésre kötelezett egyénei pedig ismét az előbb volt szemlehelyükön, illetőleg jelentkezési állomásukon, Nagyszentmiklóson tartoznak az ellenőrzési szemlén megjelenni.

— **Dr. Tószögi Aladár 40 éves orvosi jubileuma.** A megyei orvos-egyesület f. évi okt. hó 8-án Törökbecsén ünnepeli meg dr. Tószögi Aladár tib. megyei főorvosnak és járás-orvosnak 40 éves orvosi jubileumát. Sok évi fáradságos munkának akarja megadni az egyesület az elismerést és tiszteletet, melyben bizonyára mindazok őszintén részt vesznek, kik a jubiléumnak nemcsak orvosi, hanem a közügyek terén szerzett kiváló érdemeit ismerik.

— **A szerbíttebeli zsidótemplom felszentelése.** A szerbíttebeli izr. fiókhittközség folyó hó 25-ikén tartja meg az újonnan épült templom felszentelési ünnepélyét. Az ünnep sorrendje a következő: A felszentelési ünnepély d. e. 10 órakor kezdődik. 1. A thórának átvitele a régi imaházából az ujba. 2. A templom megnyitása. 3. A thórák bevonulása. 4. A thórák elhelyezése a frigszékényben. 5. Az örök lámpa meggyújtása. 6. Mizmaur schir chanukas habajis. 7. Az építési okmány foltozása. 8. A zárkó letétele és a kalapácsütések. 9. Ma tovu. 10. Szent beszéd. Tartsa dr. Klein Mór, nagybecskereki főrabbi. 11. Himnusz. 12. Ima a hazáért és királyért. 13. Szózat. 14. Mincha-ima. 1 órakor d. u. társasbéd. 8 órakor este táncmulatság.

— **Az iskola az alkohol ellen.** A lemondott kultuszminiszter, Lukács György csak nemrégiben adott ki egy rendeletet az alkoholizmus ellen, amelyet most a hivatalos közlöny legutóbbi

számában kiegészít egy másik rendeletével. A rendelet megengedi, hogy a közép- és szakiskolák növendékei lehetőleg egyik tanítójuk vagy tanárjuk vezetése mellett résztvehessenek a „Magyar alkoholelutas egyesület”, illetőleg a „Good Templar” egyesület által, akár az illető iskolában, akár az egyesületek helyiségeiben, vagy erre alkalmas más helyeken időnként tartandó ily tárgy előadásokon. Az előadók kijelölését és az előadások tárgyának megállapítását az illető intézetek és a nevezett egyesületek eljárásága közös egyetértéssel határozzák el.

— **Eljegyzés.** Czinner Antal Nagybecskerekéről eljegyzete Bergl Aranka kisasszonyt Csentáról.

— **Önkéntesek vizsgája.** Mint Tamesvárról jelentik, ott a tegnapi nap folyamán vették kezdetüket a 7. hadtest kerületébe tartozó gyalog-sági ezredek önkénteseinek vizsgái. E vizsgálatra jelentkezett a 29 gyalogezredből 64, a 43 gyalogezredből 11 és a 46. gyalogezredből 110 önkéntes.

— **A zombolyai sztrájk vége.** A zombolyai téglagyári munkások sztrájkja, mint tudósítónk jelenti, tegnap véget ért. A munkaadók és munkások között megegyezés jött létre, amely szerint a munkaidő reggel 6 órától este 6 óráig tart 2 óra ebédidővel, a bérekre vonatkozólag pedig kikötötték, hogy férfiaknak 1-60 koronát, nőknek 1-20 koronát fizetnek. A sztrájk megszüntetésére irányuló akcióban a közigazgatási hatóságok is élénk részt vettek és az ő közbelépésüknek eredménye, hogy az áldatlan harc végre mindkét fél megelégedésére véget ért.

— **A legöregebb szegedi polgár.** Mint Szegedről írják, tegnap hunyta le szemét a legöregebb szegedi polgár, aki egyszerű munkássorban megért százöt esztendő, vidám kedélyvel és egészséges lélekkel. Németh Andrásnak hívták a legöregebb szegedi magyart, aki nyolc napi betegeskedés után tegnap százöt éves korában meghalt. A boldogult kubikos volt és két keze munkájából tisztességes polgári családot nevelt.

— **Szerb népgyűlés Karlován.** Karlován, mint lapunknak jelenti, tegnap a magyarországi szerb radikálisok rendkívül népes népgyűlést tartottak, amelyen Délmagyarország minden vidékéről mintegy ötezerny szerb vett részt. A népgyűlés az ottani gör. kel. templom előtt folyt le s délelőtti 11 órakor kezdődött. A gyűlést Jovanovics Milivoj ottani gör. kel. plébános nyitotta meg nyugodt, tárgyilagos szép beszéddel. Ezután ajánlatára a népgyűlés elnököül Popovics Bozsidar verscei gör. kel. főesperest és Birimac Döme nagyikindai lakost választják meg, jegyzőkül pedig Nikolics György basahidi gör. kel. lelkész és Staitis János Nagybecskerekéről. Az első szónok Tomics Jása volt, a Zasztava szerkesztője. Tomics a politikai helyzetet ecsetelte s bírálta a Fejérváry-kormányt, valamint a koalíció megartartását, amely ellen óvást emel. Foglalkozott azután az általános választói joggal, amelyet szükségesnek tart. Végül határozati javaslatot terjesztett elő, melyben a népgyűlés követeli az általános titkos választói jog behozatalát. Utána hasonló szellemben dr. Miletics Szlavko verscei orvos, majd Jovanovics Milivoj karlovai lelkész, dr. Hadzsi verscei ügyvéd, Mrksics Jása adsi és Trifunac Áva nagyikindai földművesgazdák beszéltek. A gyűlésen teljes nyugalom uralkodott s déli egy órakor Tomics Jása határozati javaslatának egyhangú elfogadásával a legnagyobb rendben véget ért.

— **Zeysig-pecsenye.** Az egyik nagybecskereki vendéglőben folyt le a következő jelenet: A vendég odaszól a pincérnek:

— Kérek egy Zeysig-pecsenyét.
A pincér csöndes elbámulással látgatja a szalvétáját
— Nem értem kérem.
— Egy Zeysig-pecsenyét kérek.
— Nem tudom, mi az. Az nincs.
— Nincs? No hallja! Hisz itt van az étlapon.
A pincér nézi az étlapot, kétszer, háromszor átfutja, titódiik, majd földerdül az arca s mosolyog.
— Ahá, értem kérem Azonnal.
Azzal vidáman eljett s néhány perc múlva olyan önelégült arccal mint egy föltaláló, hoz egy adag — *Zigány-pecsenyét.*

— **Magánmének megvizsgálása.** A magánmének megvizsgálását, mint a vármegye alispánja közli, a következő sorrendben végzik: Zombolyai járásban: Zombolyán október 16-án d. e. fél 11 órakor. Magyaracarnán október 16-án d. u. 4 órakor. Nagybecskerek városban október 17-én reggel 9 órakor. Nagybecskereki járásban október 17-én d. e. fél 10 órakor. — Écskán október 17-én d. u. 3 órakor. Törökbecsei járásban: Melencén október 18-án reggel 8 órakor. — Törökbecsén október 18-án d. u. 2 órakor. Nagy-

A városban megperdültek a dobok és látam a ránk irányított fegyveresövek gépies mozdulatát. Behunytam a szemeimet s aztán hallottam egy rettenetes dörejt, amire jajgatás és nyögés lett a visszhang. Ámulva néztem körül, alig hittem, hogy élek. A várat ismét eltakarta a füst. Körültem a föld holtakkal és sebesültekkel volt tele. Kapitányom ronesolt koponyáival feküdt a lábaimnál, véres vejeje elborította ruhámat. Az egész századból nem maradt csak hat ember, meg én!

Ezt a mézárálást pillanatnyi zavart ámulat követte. Ekkor az ezredes sapkáját kardja végére tűzve, elsőnek rohant a mellvédre: Eljen a császár! és rohant utána minden elő.

Ami ezután következett, arra alig emlékszem. Elfoglaltuk a várat, nem tudom miként. Aztán verekedtünk kardhegyre, mell-mell ellen olyan füst között, hogy nem láttuk egymást. Egyszerre fölhangzott a kiáltás: Győzelem! Körültem vagy száz francia egyedurhás alak állt rendetlen csoportokban, egyik töltötte fegyverét, a másik szuronyát törülgette. Tizenegy orosz fogoly volt közöttük.

Az ezredes véresen feledt egy ágyu mellé. Hozzá siettem

— Hol a legidősebb kapitány? — kérdezte egy alisztól, aki felelet helyett vállat vont.

— Hát a legidősebb hadnagy?

Az aliszt nyugodtan mutatott rám:

— Aki tegnap érkezett.

Az ezredes keserűen mosolygott:

— Hadnagy ur, vegye át az ezred parancsnokságát!

— Ezredes ur nehéz sebet kapott? Kérdém.

— Halálosan, fiam, de — miénk a vár!

Merimée Prosper.

kikinda városban október 19-én reggel fél 8 óra-
kor. Nagykikindai járásban: október 19-én reggel
8 óra-
kor. Törökkanizsán október 19-én d. u. 2
óra-
kor. Nagyszentmiklósi járásban: Szerbnagy-
szentmiklóson október 20-án reggel 8 óra-
kor. Perjámosi járásban: Lovrinban október 20-án
d. u. fél 3 óra-
kor. Csonei járásban: Gyertyános-
son október 21-én reggel 8 óra-
kor. Alibunari já-
rásban: Alibunaron november 4-én reggel 8 óra-
kor. — Ilkésán november 4-én d. u. 2 óra-
kor. Pancsovai járásban: Pancsován november 5-én
d. e. 10 óra-
kor. Antalfalvai járásban: Antalfalván
november 6-án reggel 9 óra-
kor. Módosi járásban:
Módoson november 7-én reggel 8 óra-
kor. Pár-
dányi járásban: Párdányban november 7-én d
u. 2 óra-
kor. Bánlaki járásban: Bánlakon novem-
ber 8-án reggel 9 óra-
kor.

— **Elfűstött milliók.** A magyar királyi köz-
ponti dohányjövédéki igazgatósághoz rendelt szám-
vevőség most állította össze a magyar szent korona
országaiiban eladott dohánygyártmányokról január
1-től július végéig szóló jelentését. Az általános
forgalomban levő gyártmányokból 59 029 483 kor.
63 fillér, a belföldi különlegességi gyártmányok-
ból 5 176 217 kor. 70 fillér, a külföldi különleges-
ségi gyártmányokból 947 198 kor. 52 fillér folyt
be. Összesen 65 152 899 korona 92 fillér. A
mult év hasonló időszakában bevett a kincstár
az általános forgalomban levő gyártmányokból
57 857 470 korona 56 fillért, a belföldi külö-
nlegességi gyártmányokból 4 914 635 kor. 98 fillért,
a külföldi különlegességi gyártmányokból 865 483
korona 82 fillért. A többlet 1 515 309 korona 36
fillér, vagyis 2,3%.

— **Tűzek Nagykikindán.** Mint Nagykikindá-
ról írják, ott a heten négy tűz volt egymásután.
Hétfőn délután Mischkovits János tanító
házában ütött ki tűz, mely az ott lakó Fisch-
ler Adolf tojáskereskedő 25 láda tojáskészletét
pusztította el. A kár meghaladja a 2000 koronát.
Hétfőn éjjel Radoszavcssev Mladen III.
negyedbeli háza égett le s ott pusztult Draganov
Láza 300 kor. értékű buzája. Tegnapelőtt Jak-
onity István korácmester II. negyedbeli háza
égett le, utána pedig az I. negyedben egy kazal
szalma lett a lángok martaléka.

— **Az áruló tollpohely.** Román-Kécsán
történt ez az eset: Da ul János tanító mult este
hallotta, hogy a tyukóiban lármáznak a csirkék
és kacskák. Észre is vette, hogy az óiban van
valaki. Rögtön becsukta az ól ajtaját kívülről s
most azután nagy küzdelem indult meg. A tolvaj
belülről kifelé toltja, a tanító pedig kívülről tar-
totta az ajtót, de végre is kifordult és a tolvaj
kirehant az ólból. A tanító lel is ismerte a
tolvajt és az esetet feljelentette a csendőrségnek,
mely az illetőt, ki a nemrég Kécsán történt
postalopásban is bűnös volt, kérdőre vonta. Ez
tegedta a dolgot, de csakhamar rácsfotak tagu-
dására azzal, hogy a ruháján több csirke toll-
pohelyt fedeztek föl. Az áruló tollpohely ellen
azután a tolvaj már nem tudott védekezni.

TÖRVÉNYSZEK.

§ **Egy torontáli lap sajtópöre.** A szegedi
esküdtbírósg tegnap tárgyalta dr. Barta Ferenc
volt országgyűlési képviselőnek Kemény János
nagykikindai lapszerkesztő ellen indított rágál-
mazási pöret. Barta azért jelentette fel a „Toron-
táli Közlöny” szerkesztőjét, mert az lapjának
mult évi szeptember 21-én megjelent számában
„Gyermekszöktető képviselő” címmel azt írta
Bartáról, hogy Martin János nagykikindai
katholikus tanító osztályából kikerült mostoha
gyermekét, felesége kilencszentendős leányát,
Margitot és az iskola előtt várakozó bérkocsin
elcsöktette. Kemény ehhez azt a kommentárt
füzte, hogy: „a gyermeknek illetően való ellopása
által Barta Ferenc anyagi előnyt akart magának
szerezni, mert dussgazdag apósa, Jung Ferenc
ellen gyermekirtási pöret szándékozott indítani”.

Barta ezért sajtópöret indított Kemény ellen,
aki tegnap állott a szegedi esküdtbírósg előtt.
Kemény kijelentette, hogy nem érzi magát
bűnösnek, mert ő a mások elbeszélése alapján,
teljes jóhiszeműséggel írta meg a közleményt.
Az adatokat Barta apósa, Jung Ferenc adta.

A vádlott kihallgatása után a védő a való-
diság bizonyításának megengedését kérte, ami-
hez a főmagánvádló is hozzájárult. A bíróság
azonban nem adott helyet a kérelemnek, mert
nem látta ennek semmi szükségét. A határozat
ellen a felek semmisségi panaszt jelentettek be.

Barta arra kérte azután a bíróságot, hogy
tanúként hallgassa ki őt és a feleségét arra a
körülményre, hogy ők előzőleg értesítették a
gyermek nevelőit arról, hogy a leányt elviszik,
mert a fővárosban, anyja oldala mellett akarják
neveltetni. Így legalább tisztázhatja magát a vád
tartalmával szemben.

A bíróság ezt sem tartotta szükségesnek és
a szerzőség megállapítása után a kérdések meg-
szövegezéséhez fogott.

Az esküdtiek a felített kérdésekre nemmel
felelve, Keményt nem vétkesnek mondot-
ták ki, amely verdikt alapján a bíróság Keményt

a vád és következményei alól felmentette,
kötelezte egyben Barta Ferenc dr. főmagán-
vádlót, hogy a felmerült 200 korona ügyvédi
díjat fizesse meg és az összes büntügyi költsége-
ket is viselje.

Főmagánvádló képviselője az ítélet ellen
semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRATOK.

A helyzet.

A királyi kihallgatások.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) A holnapi királyi kihall-
gatásra meghívott Kossuth Ferenc,
Andrássy Gyula gróf és Zichy Aladár
gróf ma délután két óra-
kor Bécsbe utaz-
tak. Bánffy Dezső báró már Bécsben
tartózkodik, ahol Pittreich hadügy-
miniszterrel és Goluchowsky gróffal
tárgyalt. Kossuth Ferenc az audiencia
után szombat délután Bécsből Szegedre
és onnan Makóra utazik, hogy igérete
szerint részt vegyen a makói Kossuth-
szobor leleplezési ünnepén.

A koalíció hangulata.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Koalíciós körökben nagyon
megoszlottak a vélemények a kibontako-
zásról. Vannak olyanok, akik a válságból
való mielőbbi kibontakozás érdekében haj-
landók a kompromisszumra, föltéve, hogy
a magyar vezényszórol tiszta s határozott
elvi kijelentés történjék. Mások viszont
lehetetlennek tartják az engedékenységet,
— különösen a függetlenségi párt szem-
pontjából. De vannak a néppárton is, akik
intranszigenz álláspontra helyezkednek.

Változások az osztrák-magyar banknál.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
ered. táv.) A király Márfy Albin mi-
nisterelnökségi államtitkárt az Osztrák-
Magyar Banknál viselt kormánybiztos-
helyettesi állásától saját kérelmére felmen-
tette, és neki ezen minőségben kifejtett
hasznos szolgálataiért elismerését fejezte
ki. Pap Elek miniszteri tanácsosi címmel
és jelleggel felruházott pénzügyminiszteri
osztálytanácsost pedig az Osztrák-Magyar
Bankhoz kormánybiztos-helyettesé ne-
vezte ki.

Witte hazatérése.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Szentpétervári jelentések
megeősítik, hogy Witte kedden bazaarkezik.
Egy bizottság ünnepies fogadtatást akart
rendezni, de ettől a lakosság hívös han-
gulatára való tekintettel elállottak.

A Balkánról.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Konstantinápolyból jelen-
tik: Az örmény gregoriánus patriarkátus
vegyes tanácsa tegnapi rendkívüli ülésén
elhatározta, hogy feliratot intéz a szultán-
hoz, amelyben szigoruan elítéli a bizott-
ságok üzelmeit és biztosítja a szultánt az
örmények hűségéről és hódolatáról. A fel-
iratot ma külön küldöttség fogja átnyuj-
tani a Jildizben.

Gyilkosság a vasuton.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Mint Szentpétervárról
táviratozzák, Nadjosti miniszteri titkár,
akit Moszkvába küldöttek, hogy az ott
lefolyt zavargások ügyében vizsgálatot in-
ditson, a gyorsvonaton törrel meggyilkolták.
A vonatvezetőt és több kalauzt letartóztattak.

Nagy tűz.

Budapest, szeptember 22. (A „Torontál” ere-
deti távirata.) Aradról jelentik: Nagy tűz pusztított az aradmegyei Angyalkuton. Tegnap este
kigyulladt egy ház s éjjelre már hét ház az
összes mellékhelyiségekkel leégett. Az egyik
épületben disznóhizlaló is volt s ott vagy ötven
darab sertés égett el. A mellette levő házban
az összes butorzat s 400 korona értékű dohány

lett a tűz martalékává. A lakosság már tel-
jesen kimerült a primitív eszközökkel való
oltásban s komolyan tartottak attól, hogy a tűz
félrelmetes arányban még tovább fog terjedni.
Később azonban megérkezett az ujaradi tűzoltó-
ság teljes felszereléssel s nagy erőfeszítéssel
aztán sikerült a tüzet teljesen lokalizálni. A tü-
zeset folytán az angyalkuti lakosok érzékeny
károkat szenvedtek, így a porrá égett házak közül
mindössze kettő volt biztosítva.

Oroszország hajórendelése.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
eredeti távirata.) Szentpétervárról sürgöny-
zik: Az orosz tengereszet vezetősége Német-
országban és Angliában 24 hadihajót épít-
tet, köztük nyolc páncélos.

A kaukázusi helyzet.

Budapest, szept. 22. (A „Torontál”
ered. távirata.) Mint Szentpétervárról sü-
rgönyzik, a kaukázusi forrongás leküzdése
végeit ma reggel Odesszából négy katoná-
szállítóhajó indult Batumba és Poliba.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1905. szeptember 22

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z s	Kilós	100 kilogr. ára		Kilós	100 kilogr. ára	
		kor.-tól	kor.-ig		kor.-tól	kor.-ig
Tiszavidéki új	76	—	—	80	16.30	16.70
Pestvidéki új	76	15.75	16.10	80	16.20	16.55
Bánsági új	76	—	—	80	—	—
Bácskai új	76	16.05	16.31	80	—	—
Rozs elsőrendű					12.75	12.90
„ másodrendű					12.50	12.70
Árpa takarmány					12.40	12.75
„ égetni való					12.25	12.35
„ sörfőzésre való					0	0
Zab					12.50	13.10
Tengeri bánsági					16.8	17
„ másnapi					—	—
Ropos káposzta					—	—
„ bánsági					—	—
Kétsz					0	0

Határidő-üzlet.

Budapest, szept. 22. (A nagybecskerek
Hoyd-társulat táv.) A mai fözsdén az árak
változtalanok. Déli záratkor a következő
árakat jegyezték:

Buza (októberre)	15.84	—
Buza (áprilisra)	16.56	—
Tengeri (májusra)	13.20	—
Zab (októberre)	12.30	—
Rozs (októberre)	12.80	—

Közigazdaság.

□ **Gőzeke-bírálat.** A Nagybecskerek vidéki
gőzeke-szövetkezet gőzekéjének hivatalos felül-
bírálatát tegnap tartatott meg Szent-Iványi
Zoltán, Szentivány-tanyai birtokán. A próba
megtartásánál a felkért szakértők közül meg-
jelentek: Molnár István, a zombolyai uradalom
felügyelője, Straub János, a zombolyai uradalom
főgépésze, Wild Ernő tisztartó és Momirov
Miklós, a szövetkezet főgépésze. A szövetkezeti
tagok részéről: Solymos Gusztáv, Szent-
Iványi Tibor, Bauer Henrik, Löwy Zsig-
mond, Wattay Dezső. A megyei gazdasági
egyesület részéről Marton Andor egyesületi
titkár, a szövetkezet könyvelője: Wattay Endre,
a Kemna-fele boroszlói gépgyár részéről: Viol
C. főmérnök és Treisz Gyula. A felkért szakértők
a gőzeket úgy szerkezet, mint a teljesített munka
mennyiségét és minőségét illetőleg teljesen jónak
és minden tekintetben kifogástalannak ítélték. A
bírálat dé után 1 óra-
kor ért véget, amidőn is
Szent-Iványi Zoltán vendégül látta hazánál az
összes megjelenteket.

Ingtalanok forgalma.

Nagybecskerek város területén 1905. évi szeptember
hó 15-től 1905. évi szeptember hó 21-ig terjedő időszakban
a következő ingatlanváltás történt:
Tabacszi Pivarszki Násza tulajdonát képező 2461.
számu ház harmadát megvette Tabacszi Pivarszki Milos
és Szima 200 koronáért.
Milánov Mita tulajdonát képező 400 négyszögöl
szérűkertet megvette Vukov Zsiva 400 koronáért.
Jenczov Manojlo tulajdonát képező 715. öi. sz.
házat megvette Milanov Zsiva 1200 koronáért.
A nagybecskereki bórparosok szövetkezetének tulaj-
donát képező 1994. öi. sz. házat megvette Avender János
és neje Magdolna 1600 koronáért.

Piaci árak.

Hivatalosan feljegyeztettek a Nagybecskereken, 1905. évi szeptember hó 22-én megtartott heti vásár alkalmával:

Buza	50 kilogramm	7.30 korona
kétszeres		6.80
rozs		6.—
árpa		7.—
zab		5.20
kukorica		8.—
uj		7.80
repce		11.—
széna I.		6.—
II.		5.—
szalma I.		4.—
II.		3.—
burgonya 1 kilogr.		0.10
marnahus I. 1 kilogr.		1.12
II.		1.04
borjú hus		1.20
disznó hus		1.40
juh hus		1.16
zsir		1.52

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1905 május hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:
 Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
 Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.
 Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.
 Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
 Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.
 Mődöséről: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
 Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányú vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:
 Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 45 p.
 Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.
 Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
 Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.
 Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányú vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.
 Mődösra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 33 p.

Jó minőségű

must

hl.-ként 12 frt;

ugyanott 500 hl. egy tömegben megvehető.

Csemege-szőlő, őszi duránci barack, rétes-alma postaládánként 1 frt. Előleges pénz beküldése mellett szállít.

Zöld paprika, uborka, paradicsom postaládánként 80 krajcár.

(812—12.5)

Szabó Géza, Csongrád.

Nagybecskereki szolgabírószágtól.

6050. sz. 1905.

817—32

Pályázat.

Kistorák községben a szülésznői állás üresedésben lévén, annak betöltésére pályázatot hirdetek; az évi fizetés 300 korona és minden szülés után 2 korona díj.

Mindazok, akik ezen állást elnyerni óhajtják, a magyar és román nyelvet szóval és írásban bírják, felhivatnak, hogy a kellően felszerelt kérvényt folyó évi szeptember 30-ig alólirotnak nyujtsák be.

Nagybecskerek, 1905. szeptember 17.

Daniel Ferenc,
főszolgabíró.

LEGFINOMABB

CSEMEGESZŐLŐ

— kilója 16 krajcár —

Dr. Brájjer Lajos

szőlejéből kapható

Zápolya-utca 1. sz.

alatt a házmesteri

lakásban.

Ugyanitt kapható friss

MUST.

736—x.26

Tamisác szabályozó- és belvízvezető-társulat.

491. szám. 1905.

813—1.1

Meghívó.

A Tamisác szabályozó- és belvízvezető társulatnak Párdányban 1905. évi október hó 21-én délelőtt 10 órakor tartandó

évi rendes közgyűlésre.

TÁRGY:

1. 1904. évi igazgatói jelentés.
2. Az 1904. évi társulati számadás tárgyalása.
3. Az 1906. évi társulati költségelőirányzat megállapítása.
4. Társulati elnök, alelnök és választmány; továbbá számvizsgáló-bizottság, valamint nyugdíjválasztmány megválasztása.
5. Hirsch Antal osztályozás és hozzájárulási kulcs megállapítására kiküldött ötös bizottsági tag lemondása folytán új tag megválasztása.

Párdány, 1905. évi szeptember 19-én.

Elnök ur megbízásából:

Petrikovits Róbert,
igazgató-főmérnök.

Az alapszabályok 8. §-ának rendelkezése szerint van szerencsém a községi előjáróságokat megkeresni, hogy erről a községbeli érdekelteket a szokott módon azon megjegyzéssel sziveskedjék értesíteni, hogy, amennyiben azok az alapszabályoknak hivatkozott §-a értelmében önként nem csoportosulnának, a megtartandó közgyűlésen az illető községi előjáróság által fognak képviseltetni; megjegyzem, hogy önálló szavazatra csak az van jogosítva, a kinek ártérbirtoka 50 kataszteri holdat tesz ki.

A községbeli érdekeltség esetleges csoportosulásáról a választott megbízott vagy megbízottak neveiről, valamint arról, hogy a községbeli érdekeltséget a községi előjáróság fogja-e a társulati alapszabályok 8. §-a értelmében képviselni, a szavazati lajstromok összeállítására céljából a közgyűlést megelőzőleg legalább 5 nappal értesítést kérek.

Párdány, 1905. évi szeptember hó 19-én.

Petrikovits Róbert,
igazgató-főmérnök.

Egy jó karban levő

Zongora

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

(815—3.3)

HIRDETÉSEK

felvétetnek a

„TORONTÁL“

kiadóhivatalában.